

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การพยาบาล (Nursing Organization) เป็นารรวมกลุ่มของพยาบาลระดับต่าง ๆ เป็นองค์การย่อย (Subsystem) องค์การหนึ่งของระบบโรงพยาบาล และในองค์การพยาบาลยังมีระบบย่อยอีกมากมายที่ถูกกำหนดให้มีการปฏิบัติงานเพื่อให้วัตถุประสงค์ของระบบใหญ่คือ โรงพยาบาล ประสบความสำเร็จ โดยที่ระบบย่อยต่าง ๆ จะทำงานตามวัตถุประสงค์เฉพาะของตน แต่จะมีทิศทางเพื่อสนองวัตถุประสงค์ใหญ่ขององค์การ (พวงรัตน์ บุญญาบุรุษ, 2522) หน้าที่โดยตรงขององค์การพยาบาล คือ การปฏิบัติงานบริการพยาบาล (Nursing Service) ให้แก่ผู้รับบริการ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโรงพยาบาล โดยอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ ทางการบริหาร

เนื่องจากองค์การพยาบาลเป็นองค์การที่มีขนาดใหญ่ มีความสลับซับซ้อน มีภาระงานมาก มีบุคลากรมาก และได้รับความคาดหวังจากสังคมเกี่ยวกับคุณภาพของบริการอยู่ในระดับสูง ดังนั้นการที่จะดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของระบบใหญ่ได้ จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อดำเนินงานให้เหมาะสมกับลักษณะและหน้าที่ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ โดยที่ผู้บริหารจะต้องวางแผนและกำหนดโครงสร้างของการบริหารองค์การเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถสร้างความสมดุลย์ และความสอดคล้องต่อเนื่องกันระหว่างทรัพยากรในการบริหารต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการบริหารจัดการ (Man Money Material and Management) ได้อย่างเหมาะสม (นิมลจรรย์ นามวัฒน์, 2526) และในการบริหารจัดการเกี่ยวกับบุคลากรซึ่งมีมากมายหลายระดับนั้นจำเป็นต้องกำหนดและหาวิธีให้บุคลากรได้รับทราบเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบ ขอบเขตงานและระบบระเบียบในการทำงานให้ถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจที่ดีซึ่งจะเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานในองค์การได้ ถ้าไม่มีการจัดระบบระเบียบในการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน หรือบุคลากรเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนและคนอื่น ๆ ไม่ตรงกันแล้ว ความสับสน ความยุ่งเหยิง และการก้าวก่างานกันก็จะเกิดขึ้นในขณะที่ทำงานอย่างแน่นนอน ทั้งนี้เพราะทุกคนมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน และของผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ แตกต่างกันนั่นเอง (ดวงวดี สังข์โบล, 2529) ซึ่งการที่บุคคลมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนแตกต่าง

กันไปเกิดจากการที่บุคคลแต่ละคนมีความเชื่อ ค่านิยมหรือแนวคิดที่จะแสดงถึงความต้องการ หรือ คาดหวังต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดแตกต่างกัน จึงมีการพิจารณาวิพากษ์วิจารณ์สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมตัว และ ใช้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ หรือดำเนินชีวิตต่างกันด้วย ดังนั้นองค์การจึงควรมีการจัดระบบงาน และกำหนดโครงสร้างการบริหารให้ชัดเจน เพื่อช่วยให้บุคลากรได้รู้จักขอบเขตความรับผิดชอบของตน และผู้ร่วมงาน รู้จักการประสานงานระหว่างผู้ร่วมงานอื่น ๆ ตลอดจนทราบถึงทิศทางการดำเนินกิจการต่าง ๆ ในองค์การด้วย

ทางด้านการศึกษาเน้น ถือว่าการวิเคราะห์นโยบายการศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เพราะเชื่อว่านโยบายเป็นสิ่งกำหนดทิศทางของการกระทำ ในการดำเนินกิจการใด ๆ หากได้มีการกำหนดนโยบายไว้ก็มีแนวโน้มว่า ผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ จะสามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับสิ่งที่ฝ่ายนโยบายมุ่งประสงค์ได้ง่ายขึ้น และผู้ทำหน้าที่ควบคุมส่งเสริมหน่วยปฏิบัติ ก็จะมีกรอบในการสนับสนุนให้หน่วยปฏิบัติ สามารถดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ และ ประเมินผลสำเร็จของการดำเนินการว่าสามารถบรรลุผลตามนโยบายที่กำหนดไว้หรือไม่ หากไม่บรรลุผลมีสาเหตุมาจากปัญหาหรืออุปสรรคในเรื่องใด (सनานจิตร์ สุนทรทรัพย์, 2525) ซึ่งการประเมินผลสำเร็จของการดำเนินการต่าง ๆ นี้จะเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงด้านการศึกษาตนเอง

ในปัจจุบันนี้ ขนาดขององค์การพยาบาลและปริมาณงานที่รับผิดชอบขององค์การพยาบาล มีการขยายตัวเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว มีลักษณะซับซ้อน และมีการนำเอาวิทยาการแผนใหม่มาใช้มากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการวิเคราะห์นโยบายการบริหารองค์การพยาบาล เพื่อจะได้ช่วยให้บุคลากรได้ทราบแนวทางในการดำเนินงาน และทราบถึงแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนางานขององค์การพยาบาลได้ ทั้งนี้เพราะนโยบายขององค์การใด ๆ นั้น หมายถึงสิ่งที่ผู้บริหารองค์การยอมรับและเชื่อว่าเป็นวิธีการที่จะทำให้องค์การบรรลุตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ และนโยบายขององค์การ จะมีความชัดเจนเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับ ปรัชญา และวัตถุประสงค์ ขององค์การเอง ทั้งนี้เพราะปรัชญาเป็นระบบความเชื่อซึ่งจะบ่งชี้ให้บุคคลทำงานได้ ส่วนวัตถุประสงค์ จะแปลคุณค่าของปรัชญาเป็นการปฏิบัติจริง โดยจะเขียนในรูปของผล (results) ที่ต้องการในรูปความสำเร็จซึ่งจะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินระดับความสำเร็จได้ (Cantor, 1973 quoted in Hanson, 1983)

ปรัชญา และวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นสื่อกลางซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์การได้รับทราบและเข้าใจในข้อตกลงร่วมกันถึงภาระงานที่จะต้องปฏิบัติ ทิศทางการดำเนินงาน วิธีปฏิบัติงาน และระบบงานได้อย่างถูกต้องตรงกันตลอดทั้งระบบขององค์การพยาบาลคือจากระบบใหญ่

ลงไปสู่ระบบย่อย และช่วยให้ผู้บริหารองค์การพยาบาลสามารถจัดสรรเกี่ยวกับทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมด้วย

ปรัชญา และวัตถุประสงค์ ขององค์การเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับการดำเนินการขององค์การ ถ้าหากองค์การขาด ปรัชญา และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแล้ว งานหรือโครงการต่าง ๆ ก็คงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จะเปรียบเสมือนเรือที่ปราศจากหางเสือที่มีการขับเคลื่อนไปสู่หลาย ๆ ทิศทาง แต่จะไม่มีวันที่จะบรรลุจุดหมายขององค์การได้เลย (Tobin, Yoder Wise and Hull, 1979) และถ้าปรัชญา และวัตถุประสงค์ ที่เขียนขึ้นไม่ได้ถูกนำมาใช้แปลผลไปสู่การปฏิบัติ หรือแปลเป็นกิจกรรมขององค์การแล้ว ปรัชญา และวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นนั้นก็ไม่มีประโยชน์ต่อองค์การเช่นกัน ทั้งนี้เพราะองค์การจะไม่สามารถกำหนดภาระงานหรือโครงการต่าง ๆ ให้ชัดเจนลงไปได้ ซึ่งย่อมก่อให้เกิดปัญหาด้านการจัดสรร และการใช้ทรัพยากรขึ้นอย่างแน่นอน

ในปัจจุบันนี้ แม้ว่าองค์การพยาบาลโดยเฉพาะองค์การพยาบาลของโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ที่มีโครงสร้างซับซ้อน จะได้พยายามปรับปรุงโครงสร้างของการบริหาร ตลอดจนกำหนดถึงปรัชญาและวัตถุประสงค์ให้มีขึ้นดีเพียงใดก็ตาม แต่ก็พบว่าองค์การพยาบาล ยังไม่ได้ใช้สิ่งเหล่านั้นเป็นเครื่องมือในการบริหารอย่างแท้จริงเลย ซึ่ง Cantor (1973 quoted in Hanson, 1983) พูดถึงเรื่องนี้ว่า หากมีการตรวจสอบให้ดีแล้ว จะพบว่า ปรัชญา และวัตถุประสงค์ขององค์การนั้น ไม่ได้มีการนำไปสู่การปฏิบัติหรือนำไปอ้างถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเลย แต่จะมีไว้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ระดับสูงขององค์การตรวจสอบ หรือใช้แสดงให้แขกที่มาเยี่ยมหน่วยงานดูเท่านั้น ทั้งนี้เพราะข้อความที่กำหนดไว้นั้น ไม่มีความชัดเจนและขาดแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติตนเอง ส่วนทางด้านบุคลากรทางการพยาบาลนั้นจะมุ่งให้ความสำคัญของการปฏิบัติที่เป็นกิจวัตรมากกว่าการวางแผนและประเมินผลให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้อยู่แล้ว (ฟาริดา อิบราฮิม, 2529) ดังนั้นจึงทำให้ไม่ค่อยให้ความสนใจกับการกำหนดหรือการใช้ ปรัชญา และวัตถุประสงค์ขององค์การพยาบาล เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารงานในองค์การพยาบาลเท่าที่ควร

สำหรับการที่องค์การพยาบาลไม่ใช้ปรัชญา และวัตถุประสงค์ เป็นเครื่องมือในการบริหารงานนี้อาจเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ ประการแรก องค์การไม่ได้เขียนปรัชญา และวัตถุประสงค์ ขององค์การไว้ ประการที่ 2 มีการเขียนหรือกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ขององค์การไว้จริง แต่ ปรัชญา และวัตถุประสงค์ที่เขียนไว้นั้นไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ในกรณีที่ไม่ใช่ ปรัชญาและวัตถุประสงค์ขององค์การปรากฏให้เห็นเป็นหลักฐานนั้น Langford (1981) ได้อธิบายถึงความเป็นไปได้ 3 ทาง คือ 1) ในความเป็นจริง องค์การไม่มีปรัชญา

และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน 2) วัตถุประสงค์ขององค์การกำลังอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลง
 3) องค์การมีปัญหา และวัตถุประสงค์ แต่ไม่มีการเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพราะไม่มีความพยายามที่จะเขียน ดังนั้นในกรณีที่ไม่พบหลักฐานเกี่ยวกับปัญหา และวัตถุประสงค์ แสดงว่า อาจจะต้องศึกษาโดยการสอบถาม และสรุปจากนโยบายที่สร้างขึ้นโดยคณะกรรมการบริหารหรือจากแนวทางของการกำหนดการพัฒนางค์การก็ได้

ในการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา และวัตถุประสงค์ ขององค์การพยาบาลนี้ Trexler (1987) ได้ทำการศึกษาถึงการใช้และประสิทธิผลของการใช้ปัญหา จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ ของฝ่ายการพยาบาล เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาลในระดับหอผู้ป่วยของโรงพยาบาล ขนาด 67-300 เตียง ที่อยู่ในเขตเมืองและกึ่งเขตเมืองของ 2 รัฐ และโรงพยาบาลขนาด 500 เตียงที่อยู่ในเขตเมืองหลวงของสหรัฐอเมริกา โดยศึกษาเป็น 2 ช่วงคือ ในปี ค.ศ. 1982 และปี ค.ศ. 1984 ซึ่งการศึกษาครั้งนี้พบว่าฝ่ายการพยาบาลของโรงพยาบาลต่าง ๆ มีเอกสารเกี่ยวกับปัญหา จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ไม่ครบกว่าครึ่ง ส่วนระดับหอผู้ป่วยนั้นมีการเขียนเกี่ยวกับปัญหา จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ไว้ไม่ครบ บางหอผู้ป่วย ก็ไม่มีเขียนไว้ และหอผู้ป่วยที่เขียนไว้มีข้อความที่ไม่สัมพันธ์กับเอกสารที่ฝ่ายการพยาบาลมีอยู่ นอกจากนี้ยังพบว่าเอกสารที่มีอยู่นั้น ส่วนใหญ่ ไม่ได้อ้างอิงถึงกิจกรรมการพยาบาลที่พึงประสงค์ไว้ และในส่วนที่อ้างอิง ก็ไม่สัมพันธ์กับกิจกรรมการพยาบาลที่เป็นจริง ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้ Trexler (1987) ได้ให้ความเห็นว่าการที่เอกสารเกี่ยวกับปัญหา จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การพยาบาล ไม่สามารถให้ทิศทาง การดำเนินการขององค์การพยาบาลได้ อาจเป็นเพราะปัญหา และจุดมุ่งหมายส่วนใหญ่ไม่ได้ถูกกำหนดให้ชัดเจน บางอย่างไม่สามารถบรรลุผลได้ (Unachievable) หรือกล่าวไว้อย่างเพ้อฝัน หรืออยู่ในรูปของอุดมการณ์ (Idealistic term) ซึ่งเมื่อปัญหา และจุดมุ่งหมายมีลักษณะดังที่กล่าวมา คือ ไม่สามารถบรรลุผลได้ หรือ เป็นสิ่งเพ้อฝัน ก็ย่อมไร้จุดที่จะพัฒนาต่อไป เป็นวัตถุประสงค์สำหรับการปฏิบัติได้

จากความสำคัญและความสัมพันธ์ของปัญหาและวัตถุประสงค์ที่มีต่อแนวทางการปฏิบัติขององค์การอันจะส่งผลไปถึงประสิทธิผลขององค์การตามที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาถึงข้อเท็จจริงว่า องค์การพยาบาลของโรงพยาบาลขนาด 500 เตียง ขึ้นไป ในสังกัดต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งถือว่ามีโครงสร้างที่สลับซับซ้อน อยู่ในระบบบริการที่เฉพาะเจาะจง มีความพร้อมในด้านทรัพยากรและปัจจัยส่งเสริมด้านต่าง ๆ เหมือนกัน และอยู่ในสภาพแวดล้อมลักษณะ

เดียวกันนั้น มีลักษณะการกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์อย่างไร และปรัชญาและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นมีการนำไปสู่การปฏิบัติหรือไม่เพียงใด แต่เนื่องจากองค์การพยาบาลนั้นประกอบด้วยหน่วยงานย่อย ๆ หลายส่วน แต่ละส่วนมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างใกล้ชิด และมีปฏิริยาตอบโต้ซึ่งกันและกัน ดังนั้นเมื่อต้องการศึกษาเกี่ยวกับองค์การพยาบาล ก็จะต้องศึกษาให้ครอบคลุมถึงหน่วยย่อยที่อยู่ลดหลั่นกันลงไปนั้นด้วย จึงจะทำให้เห็นภาพที่แท้จริงขององค์การพยาบาลได้ ดังนั้น การศึกษาคั้งนี้จึงต้อง ศึกษาทั้งในระดับ ฝ่ายการพยาบาล แผนกการพยาบาล และหอผู้ป่วยด้วย ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาคั้งนี้จะ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาและปรับปรุงระบบงานในองค์การพยาบาลระดับต่าง ๆ อันจะก่อให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพของการบริการที่ให้แก่ผู้รับบริการยิ่ง ๆ ขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของ ปรัชญา และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในฝ่ายการพยาบาล แผนกการพยาบาล และหอผู้ป่วย
2. เพื่อศึกษาระดับของการปฏิบัติตาม ปรัชญา และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของ ฝ่ายการพยาบาล แผนกการพยาบาล และหอผู้ป่วย
3. เพื่อศึกษาความสอดคล้องของการปฏิบัติตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ระหว่าง ฝ่ายการพยาบาล แผนกการพยาบาล และหอผู้ป่วย

แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย

องค์การพยาบาล มีการแบ่งสายบังคับบัญชา เป็นระดับต่าง ๆ ลดหลั่นกันลงไปจากฝ่ายการพยาบาล สู่แผนกการพยาบาล และหอผู้ป่วยเป็นลำดับ โดยที่แผนกการพยาบาล และหอผู้ป่วยต่าง ๆ ในฐานะระบบย่อยของฝ่ายการพยาบาลถูกสร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนต่อจุดมุ่งหมายขององค์การ โดยเฉพาะ มีหน้าที่ต้องดำเนินงานเพื่อสนองต่อปรัชญา และวัตถุประสงค์ของฝ่ายการพยาบาล ซึ่งเป็นระบบใหญ่ ซึ่งจากมุมมองนี้ ข้อความของปรัชญาและวัตถุประสงค์จะเป็นเหมือนเส้นด้ายที่เชื่อมโยงหน่วยย่อยแต่ละหน่วยเข้าด้วยกันและเชื่อมโยงเข้ากับฝ่ายการพยาบาลด้วย (King quoted in Henry, Arndt, Vinceti, and Tomey, 1989) ดังนั้น การปฏิบัติที่เกิดขึ้นในทุกระดับ

ขององค์การพยาบาล ทั้งระดับฝ่ายการพยาบาล แผนกการพยาบาล และหอผู้ป่วย จึงควรมีความสอดคล้องกันเพื่อจะช่วยให้ภาระงานขององค์การบรรลุผลได้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า

การปฏิบัติตามปรัชญา และวัตถุประสงค์ ที่เกิดขึ้นในฝ่ายการพยาบาล แผนกการพยาบาล และหอผู้ป่วยจะมีความสอดคล้องกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาลักษณะของปรัชญา และวัตถุประสงค์ของฝ่ายการพยาบาล แผนกการพยาบาล และหอผู้ป่วย โดยการตรวจรายการจากเอกสารและสัมภาษณ์แนวคิดของผู้บริหารองค์การเพิ่มเติม

2. การศึกษาถึงการปฏิบัติตามปรัชญา และวัตถุประสงค์ของฝ่ายการพยาบาล แผนกการพยาบาล และหอผู้ป่วยใช้วิธีสอบถามข้อเท็จจริงจากการปฏิบัติของผู้บริหารองค์การพยาบาล ระดับสูง (ฝ่ายการพยาบาล) ระดับกลาง (แผนกการพยาบาล) และระดับต้น (หอผู้ป่วย) ของโรงพยาบาลของรัฐ ขนาด 500 เตียงขึ้นไป ในกรุงเทพมหานครทุกสังกัด (เฉพาะโรงพยาบาลที่พบว่ามีกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ ระดับฝ่ายการพยาบาลไว้) คือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาลราชวิถี สังกัดกระทรวงกลาโหม ได้แก่ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า สังกัดกระทรวงมหาดไทย ได้แก่ โรงพยาบาลตำรวจ และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่ โรงพยาบาลรามารับติ และโรงพยาบาลศิริราช

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ และจากแบบสอบถามถือว่าเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้และเป็นข้อเท็จจริงจากการปฏิบัติ

2. ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ถือว่าเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ เนื่องจากเป็นเอกสารของหน่วยราชการ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ปรัชญา หมายถึง แนวคิด ความเชื่อ หรือ ค่านิยม ซึ่งอยู่เบื้องหลัง ความประพฤติ หรือการปฏิบัติของบุคคล ซึ่งได้จากการคิด พิจารณา วิพากษ์วิจารณ์อย่างรอบคอบ และลึกซึ้ง แล้ว จึงตัดสินใจที่จะยึดเป็นแนวทางในการดำเนินงาน หรือดำเนินชีวิตต่อไป

ปรัชญาของฝ่ายการพยาบาล หมายถึง แนวคิด ความเชื่อ หรือค่านิยมโดยรวมของ บุคลากรในฝ่ายการพยาบาล ที่เกี่ยวกับผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ การพยาบาล/การปฏิบัติการพยาบาล เป็นแนวคิดที่มีผลหรือมีอิทธิพลต่อการกำหนด และการปฏิบัติกิจกรรม ของบุคลากรในฝ่ายการพยาบาล เป็นแนวคิดที่ใช้อธิบายเหตุผลในการกำหนดกิจกรรมของฝ่ายการพยาบาลได้

ปรัชญาของแผนกการพยาบาล หมายถึง แนวคิด ความเชื่อ หรือค่านิยมโดยรวมของ บุคลากรในแผนกการพยาบาล ที่เกี่ยวกับผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ การพยาบาล/การปฏิบัติการ พยาบาลเป็นแนวคิด ที่มีผลต่อการกำหนดและการปฏิบัติกิจกรรมของบุคลากรในแผนกการพยาบาล เป็นแนวคิดที่ใช้อธิบายเหตุผลในการกำหนดกิจกรรมของแผนกการพยาบาลได้

ปรัชญาของหอผู้ป่วย หมายถึง แนวคิด ความเชื่อ หรือค่านิยมโดยรวมของบุคลากรใน หอผู้ป่วย ที่เกี่ยวกับผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ การพยาบาล/การปฏิบัติการพยาบาล เป็นแนวคิด ที่มีผลต่อการกำหนด และการปฏิบัติกิจกรรมของบุคลากรในหอผู้ป่วย เป็นแนวคิดที่ใช้อธิบายเหตุผล ในการกำหนดกิจกรรมของหอผู้ป่วยได้

วัตถุประสงค์ หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นหลังการดำเนินการขององค์การเป็นข้อความ ที่อยู่ในรูปพฤติกรรม ซึ่งแสดงถึงผลที่ต้องการความสำเร็จที่สามารถวัดได้ และใช้เป็นเกณฑ์ประเมิน ผลสัมฤทธิ์ขององค์การได้

วัตถุประสงค์ของฝ่ายการพยาบาล หมายถึง ผลลัพธ์เกี่ยวกับผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ การพยาบาล/การปฏิบัติการพยาบาลที่ฝ่ายการพยาบาลคาดว่าจะเกิดขึ้นหลังจากการดำเนินงานซึ่ง จะอยู่ในรูปของพฤติกรรมที่สามารถวัดได้อย่างชัดเจน บุคลากรสามารถจะใช้เป็นมาตรฐานในการ ปฏิบัติกิจกรรมและใช้ประเมินผลสัมฤทธิ์ของฝ่ายการพยาบาลได้

วัตถุประสงค์ของแผนกการพยาบาล หมายถึง ผลลัพธ์เกี่ยวกับผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ การพยาบาล/การปฏิบัติการพยาบาลที่แผนกการพยาบาลคาดว่าจะเกิดขึ้น หลังจากการดำเนินงาน โดยแสดงถึงพฤติกรรมที่สามารถวัดได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนก การพยาบาลได้

วัตถุประสงค์ของหอผู้ป่วย หมายถึง ผลลัพธ์เกี่ยวกับผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ การพยาบาล/การปฏิบัติการพยาบาลที่หอผู้ป่วยคาดว่าจะเกิดขึ้น หลังจากการดำเนินงาน โดยจะแสดงถึงพฤติกรรมที่สามารถวัดได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหอผู้ป่วยได้

การปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินการด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการดำเนินการ ที่เกิดขึ้นในฝ่ายการพยาบาล แผนกการพยาบาล และหอผู้ป่วย

การปฏิบัติตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของฝ่ายการพยาบาล หมายถึง การดำเนินงานด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการดำเนินการ ซึ่งได้แนวคิดมาจากปรัชญา และวัตถุประสงค์ของฝ่ายการพยาบาล เป็นการดำเนินการที่มีขึ้นเพื่อส่งเสริม หรือสนับสนุนปรัชญา และวัตถุประสงค์ของฝ่ายการพยาบาล

การปฏิบัติตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของแผนกการพยาบาล หมายถึง การดำเนินงานด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการดำเนินการซึ่งได้แนวคิดมาจากปรัชญา และวัตถุประสงค์ของแผนกการพยาบาล เป็นการดำเนินการที่มีขึ้นเพื่อส่งเสริม หรือสนับสนุน ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของแผนกการพยาบาล

การปฏิบัติตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหอผู้ป่วย หมายถึง การดำเนินงานด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการดำเนินการ ซึ่งได้แนวคิดมาจากปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหอผู้ป่วย เป็นการดำเนินการที่มีขึ้นเพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุน ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหอผู้ป่วย

ความสอดคล้อง หมายถึง การอ้างอิงโดยตรง หรือพาดพิง หรือสรุปความถึงสิ่งที่กำหนดเหมือนกัน

ความสอดคล้องของการปฏิบัติตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ระหว่างฝ่ายการพยาบาล แผนกการพยาบาล และหอผู้ป่วย หมายถึง การที่การดำเนินการที่เกิดจากแนวคิดของปรัชญาและวัตถุประสงค์ของฝ่ายการพยาบาล แผนกการพยาบาล และหอผู้ป่วย มีการสรุปความถึงหรือส่งเสริมเรื่องราวของสิ่งเดียวกันหรือเหมือนกัน

ฝ่ายการพยาบาล หมายถึง องค์การบริหารระดับสูงสุดขององค์การพยาบาล ในโรงพยาบาลของรัฐ ขนาด 500 เตียงขึ้นไปในกรุงเทพมหานครทุกสังกัด ที่มีเอกสารเกี่ยวกับปรัชญา และวัตถุประสงค์ ระดับฝ่ายการพยาบาลไว้เป็นโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สังกัดกระทรวงกลาโหม สังกัดกระทรวงมหาดไทย และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

แผนการพยาบาล หมายถึง องค์การบริหารระดับกลาง ขององค์การพยาบาล ที่รับผิดชอบผู้ป่วยด้าน สุนิ-นรีเวชกรรม ศัลยกรรม อายุรกรรม และกุมารเวชกรรม ของโรงพยาบาลของรัฐ ขนาด 500 เตียงขึ้นไป ในกรุงเทพมหานคร ทุกสังกัด ที่พบว่ามีกำหนดปรัชญา และวัตถุประสงค์ ระดับฝ่ายการพยาบาลไว้

หอผู้ป่วย หมายถึง องค์การบริหารระดับต้นขององค์การพยาบาล ที่อยู่ในแผนกสุนิ-นรีเวชกรรม ศัลยกรรม อายุรกรรม และกุมารเวชกรรม เฉพาะหอผู้ป่วยสามัญ ของโรงพยาบาลของรัฐขนาด 500 เตียงขึ้นไป ในกรุงเทพมหานคร ทุกสังกัด ที่พบว่ามีกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ ระดับฝ่ายการพยาบาลไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัย

1. ช่วยให้ผู้บริหารการพยาบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการกำหนด ปรัชญา และวัตถุประสงค์ขององค์การพยาบาล
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารการพยาบาลในการปรับปรุง พัฒนาจัดระบบงานในองค์การพยาบาล
3. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารองค์การพยาบาลต่อไป